

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRAȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

După alegeri

Alegerile din 7 martie 1965 au fost o manifestare sărbătorească a atașamentului poporului nostru față de regimul de democrație populară și de conducătorii lui. Participarea largă la propunerile de candidați, bilanțul realizărilor de până acum și propunerile de noi realizări în întîlnirile cu candidații, au arătat democratismul profund al orînduirii noastre, în care poporul este făuritorul vieții celei noi. Insuflețiți de marile progrese ale țării și de perspectivele viitorului, oamenii muncii și-au dat votul cu încredere celor mai buni dintre cei buni, aceluia care au dovedit prin activitatea lor că sînt pricepuți gospodari ai bunului obște, devotați cu trup și suflet poporului și vieții celei noi. Astfel au fost trimiși în Marea Adunare Națională, în Sfaturile Populare Regionale, Raionale și Comunale reprezentanți de nădejde ai poporului, muncitori din uzine, mine, construcții și alte sectoare, țărani, intelectuali, oameni care în munca lor și în activitatea lor obștească s-au remarcat în mod deosebit. Ca semn al prețuirii ce se acordă sprijinului pe care Biserica noastră și alte culte îl dau muncii poporului pentru înflorirea patriei și luptei lui pentru pace au fost propuși candidați și aleși ca deputați, și reprezentanți ai Bisericii noastre și ai celorlalte culte. În felul acesta se vedește superioritatea democrației socialiste, care nu face nici o discriminare, ci garantează dreptul de a alege și a fi ales tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, sex, profesiune, credință religioasă etc.

Victoria în alegeri a Frontului Democrației Populare nu reflectă numai adeziunea totală a poporului la marile realizări din anii puterii populare, ci și un angajament însuflețit pentru împlinirea noilor sarcini, noilor obiective ale planului șesenal. Deja unele sectoare ale economiei naționale ajunseseră în 1964 la nivelul preconizat în plan pentru anul 1965. Astfel că startul pentru 1965 a pornit de la o situație avansată și există toate garanțiile că ultimul an al șesenalului se va încheia cu noi succese și cu noi depășiri de plan. Alegerile din 7 martie a. c. declanșează un nou avînt în muncă. Oamenii muncii sînt hotărîți ca, sub conducerea celor mai buni fii ai Patriei, să obțină noi și importante realizări în dezvoltarea economiei și culturii naționale și în ridicarea nivelului de trai, material și cultural al poporului.

Acțiuni pentru pace

Popoarele vor pace, căci pacea ferește omenirea de distrugerile războiului și oferă climatul necesar progresului economic și cultural. De aici mulțimea acțiunilor pentru pace, care angajează oameni de diferite convingeri politice, de diferite concepții filozofice, de diferite credințe religioase. Amintim câteva din aceste acțiuni.

Prezidiul Consiliului Mondial al Păcii în sesiunea de la Berlin din 6—9 decembrie 1964 a adoptat un Apel în care se condamnă proiectul de creare a forței nucleare multilaterale N.A.T.O. Acest proiect „implică grave primeidii pentru securitatea în Europa și în lume. Înfruntarea sa ar contribui la diseminarea armelor nucleare; ea ar fi o lovitură serioasă dată destinderii internaționale și ar face să atîrne o amenințare asupra tuturor apelor internaționale în care operează puterile din N.A.T.O.". Totodată, dînd posibilitate Germaniei Federale să participe la acest proiect, realizarea lui „riscă să devină premiza unui război nuclear". Saluțînd acțiunea forțelor care luptă împotriva proiectului forței nucleare multilaterale, Prezidiul Consiliului Mondial al Păcii spune că „pentru a face să eșueze forța nucleară multilaterală este necesară o acțiune de mare amploare... Prezidiul Consiliului Mondial al Păcii se adresează tuturor partidelor și organizațiilor, sindicatelor și Bisericilor, grupărilor și asociațiilor de tineri și femei, tuturor forțelor păcii din țările N.A.T.O., și îndeosebi celor din S.U.A. și R.F.G. pentru ca prin acțiunile lor, omenirea să pășească cu hotărîre pe calea dezarmării, a păcii și prosperității".

Intr-o declarație generală cu privire la popoarele care luptă pentru independență, Prezidiul C.M.P. condamnă agresiunile imperialiste împotriva Vietnamului, Cubei, Congoului, Ciprului și „împotriva tuturor popoarelor care, în diferite continente, se ridică pentru a-și apăra suveranitatea împotriva forțelor agresive". Sesiunea a adoptat o rezoluție de protest împotriva prescrierii în R.F.G. a crimelor naziste și a crimelor de război, care n-au ajuns încă să fie judecate.

Prezidiul Consiliului Mondial al Păcii a comunicat totodată că între 10 și 17 iulie 1965 va avea loc la Helsinki (Finlanda) un Congres Mondial al Păcii. La acest Congres se vor în-

Clerul și credincioșii Bisericii noastre și-au dat votul pentru candidații F.D.P. și pășesc alături de întregul popor pe calea păcii și progresului, muncind pentru întărirea Patriei noastre scumpe, Republica Populară Română și luptînd și rugîndu-se „pentru pacea a toată lumea".

T. R.

tilni „toți cei pe care îi preocupă marile probleme ale păcii, independenței popoarelor și dezarmării generale".

Cu prilejul sesiunii Consiliului Ministerial al N.A.T.O. care s-a ținut între 15 și 17 decembrie 1964 la Paris, s-au adunat la Paris delegații de luptători pentru pace din țările N.A.T.O. La o conferință de presă a luat cuvîntul, între alții, pastorul Werner din R. F. G., care a spus că din Germania Federală au venit patru sute luptători pentru pace spre a arăta opiniei publice că o parte importantă a populației e ostilă față de orice formă de armament nuclear.

La Londra a avut loc Conferința „Mișcării pentru dezarmare nucleară", condusă de canonicul Collins. Conferința a protestat împotriva planurilor de creare a forței nucleare multilaterale N.A.T.O. și a respins orice planuri care ar contribui la răspîndirea armelor nucleare, ar împiedica slăbirea destinderii internaționale sau ar zădărnici realizarea unui progres în domeniul dezarmării. S-a inițiat o campanie împotriva creerii F.N.M. sub orice formă, pentru crearea unei zone denuclearizate în Europa, pentru lichidarea bazelor militare amplasate pe teritorii străine, etc.

La Roma a avut loc în februarie a. c., conferința „pentru pace în Europa", organizată de „Conferința Internațională pentru dezarmare și Pace", care cuprinde organizații culturale, politice, religioase din țările occidentale. În rezoluția Conferinței se cere crearea unor zone denuclearizate în Peninsula Scandinavă, Europa Centrală și regiunea Mediteranei, acordarea de sprijin țărilor în curs de dezvoltare, ținerea unei conferințe europene pentru pace la Londra odată cu sesiunea N.A.T.O., încetarea acțiunilor agresive americane în Vietnamul de Nord, rezolvarea chestiunii vietnameze pe cale pașnică, etc.

În același sens — pentru dezarmare, împotriva armelor nucleare, pentru zonele denuclearizate, pentru rezolvarea problemelor litigioase prin tratative, etc., — s-au pronunțat și alte mișcări pentru pace la Conferințe ținute în S.U.A., America de Sud, R.F. Germană, țările socialiste ș. a. Creștinii de pretutindeni și-au alăturat luptarea pentru pace la acțiunea generală a popoarelor pentru dezarmare și pace. Bisericile ortodoxe și-au reafirmat în pastoralele de Crăciun, schimburile de mesaje de Anul Nou, în diferite conferințe, adeziunea la cauza păcii. Conferința Creștină pentru Pace și Consiliul Ecumenic al Bisericilor de asemenea au continuat să sprijinească eforturile forțelor păcii din lume pentru evitarea războiului și pentru destindere. Papa Paul al VI-lea a făcut Apel pentru rezolvarea problemelor litigioase prin tratative. Luptarea

(Continuare în pag. 2)

Puterea cuvîntului împotriva războiului

În fiecare om voitor de bine și cinstit, războiul poate avea un *potrivnic*, care își desfășoară lucrarea sa în măsura în care el (omul) își dă seama de primejdia lui, și anume *limba*. Prin aceasta, omul de bine și cinstit desfășoară o vorbire (grăire) plină, o convorbire adevărată, la îndemna căreia se înțelege cu ceilalți oameni.

Războiul începe numai acolo, unde limba începează, adică acolo unde oamenii nu mai stau de vorbă unii cu alții cu privire la obiectivele litigioase, nu mai folosesc limba (vorbirea) ca mijloc de aplanare, ci se sustrag vorbirii pentru a căuta în muțenia uciderii reciproce o pretinsă așa-zicînd „hotărîre a unei puteri mai presus de ei”. În felul acesta, războiul pune stăpînire pe limbă și face din ea o unealtă în slujba unui strigăt în favoarea uciderii între oameni.

Dar acolo unde limba — fie și numai în chip timid la început — se face auzită între oameni, războiul este pus deja sub semnul întrebării. Cuvîntul poate deveni, în acest caz, din ce în ce mai răspicat și mai puternic și poartă peste tot în inimă încunoștințarea că nici un conflict omenesc nu se poate rezolva de fapt prin uciderea în masă. În felul acesta, cuvîntul omenesc pus în slujba păcii începe să reducă la tăcere glasul armelor.

Din cele de mai sus rezultă limpede *puterea și însemnătatea cuvîntului — vorbit sau scris — îndreptat împotriva războiului*. De aceea, în chestiunile litigioase trebuie folosit cuvîntul ca mijloc de înțelegere și de aplanare pașnică a acestora. Căci unde încetează cuvîntul (vorbirea) de la om la om, acolo începe urletul sălbatic al armelor. Or, trebuie — spre binele omenirii întregi — să vorbească rațiunea, mințea sănătoasă și limpede, ca să nu poată vorbi puterea nimicitoare a armelor.

Ținînd seamă de această putere a cuvîntului ca mijloc potrivit războiului, Biserica noastră a desfășurat și desfășoară o strădanie susținută de punere a lui (a cuvîntului vorbit sau scris) în lucrare împotriva războiului și în favoarea păcii. Prin predici, prin cuvîntări ocazionale și prin cuvînt de lămurire de la credincios la credincios, precum și prin articole, scrisori pastorale și studii publicate în revistele sau foile noastre bisericești, slujitorii Bisericii noastre arată primejdia și — în general — răul războiului și foloasele păcii, chemînd pe credincioși să fie factori tot mai activi în lupta pentru pace.

„Pace pe pămînt, bunăvoință între oameni! Iată visul sfînt al oamenilor de bunăcredință de pretutindeni și din toate timpurile, a cărui împlinire a întîrziat mult prea mult. Ca oameni ai Bisericii, credincioși și păstori sufletești, — așa sună cuvîntul pus în slujba păcii al Prea

Fericitului nostru Patriarh Justinian — avem cei dintîi datoria să ascultăm îndemnul acesei vestiri îngerești, făcînd pace între noi, arătînd bunăvoință și înțelegere unii față de alții, împlinînd astfel chemarea Mîntuitorului Hristos, care atît de mult a dorit ca urmașii Săi să trăiască în pace și unire pe toată fața pămîntului” (Pastorală la Nașterea Domnului 1964, p. 9 și următ.).

„Înțeleasă ca revărsare a dragostei Lui Dumnezeu peste lume, pacea este un dar, — teologhisește în chip practic Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei — pe care trebuie să ni-l însușim prin credință și să-l arătăm, prin fapte bune, în viața fiecăruia dintre noi și a tuturor îndeobște, în întreaga lume. Ca rod al mîntuirii noastre, pacea face parte din însăși ființa noastră; este un bun al nostru; este însăși temeliea vieții noastre. De aceea, pacea trebuie propovăduită, trăită și sporită fără încetare” (Pastorală de Nașterea Domnului 1964, p. 9).

„Dar primejdia încă nu-i înlăturată cu totul. Viața omenească — arată cu glas părintesc Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Ardealului — continuă să fie pîndită de pierzanie. Oamenii de știință ... nu conștientizează că astăzi sînt îngrămădite pe Pămînt atîtea unelte de război atomic încît ele ar putea nimici de cîteva ori orice urmă de viață și de viață din lume. De-o astfel de primejdie fără seamăn, numai dezarmarea ne poate feri” (Pastorală la Nașterea Domnului 1964, p. 7).

Dar oricît de frumos, de chibzuit și de stăruitor ar fi cuvîntul pus de către Sfînta noastră Biserică în slujba păcii, el dă roade numai dacă găsește un răsunset adînc în sufletele credincioșilor. Numai dacă aceștia îi dau ascultare și-l transformă în acte făcătoare de pace, acest cuvînt capătă puterea necesară rostului său de a glăsuși împotriva războiului.

Intrucît primejdia unui nou război mondial nu este încă întru totul înlăturată, Biserica noastră înțețește această punere a cuvîntului în slujba păcii și împotriva războiului. Căci ea își dă seama că dacă fiii săi sînt cu adevărat creștini și sarea pămîntului, atunci aceștia trebuie să fie tot mai solidari cu toți cei ce apără pacea și se ridică împotriva războiului.

În acest sens, ea caută să convingă cît mai mult pe toți fiii săi despre capacitatea și datoria lor de a fi factori de *iubire* și de *împăcare* între toți oamenii, de împotrivire spirituală față de orice încercare de vătămăre sau ucidere a omului prin urgia războiului.

Totodată, Biserica noastră este hotărîtă să pronunțe un tot mai puternic și mai hotărît „nu” împotriva armelor atomice. Nu se poate justifica nicidecum pretenția că aceste arme de nimicire în masă ar putea fi recunoscute ca mijloc de constrîngere în lupta împotriva nedreptății. Cu atît mai vîrtos, cu cît puterea de distrugere a acestor arme este așa de mare, încît folosirea lor ar fi o adevărată nebunie!...

De aceea, ea consideră că creștinii nu și-au făcut încă îndeajuns datoria cu privire la aceste instrumente de nimicire în masă. În acest sens, ea intensifică punerea cuvîntului în lucrare împotriva cursei înarmărilor și pentru dezarmare. Aceasta, pentru ca să se trezească toate conștiințele credincioșilor creștini și să se producă în sufletele lor o și mai hotărîtă atitudine pentru dezarmare.

Procesul prin care insul îmbracă cuvîntul cu puterea necesară pentru a fi rodnic împotriva războiului, presupune un act de luare a *răspunderii* de către fiecare luptător pentru pace și de către toate popoarele laolaltă.

Dar în această problemă a *conștiinței răspunderii* în lupta pentru pace nu trebuie uitat un

lucru: pentru a fi rodnică, conștiința răspunderii trebuie ținută mereu trează, reinnoită și raportată la mersul luptei pentru pace, la stadiul acesei lupte.

Este limpede că în etapa actuală avem — ca luptători conștienți și activi pentru pace — *datorii noi, sarcini sporite*. Lupta noastră pentru pace trebuie să sprijinească tot mai activ lupta tuturor oamenilor cinștiți și de bine voitori din întreaga lume pentru împlinirea acestui măreț ideal. Încercarea de a face față acestor datorii noi și sarcini sporite prin mijloace ușoare, prin întrelăsări sau prin menținerea strădaniei în vechiul ei ritm, se poate ivi numai la adăpostul unei răspunderi luate cîndva, dar nereînnoite zilnic.

Este nevoie ca glasul și fapta noastră să-și croiască drum tot mai adînc împotriva războiului și pentru pace. De aceea, trebuie să ne întrebăm cu seriozitate: am făcut, oare, întru totul față răspunderilor ce ni le-am luat pînă acum în lupta pentru pace? A ne pune — peste orice succese — mereu cu gravitate această întrebare și dorința trează de a face tot mai mult pe acest tărîm, constituie cea mai tare cheazășie că ne înțelegem în adevăr răspunderea de adevărați luptători pentru pace și cel mai bun stimulent de a împlini ceea ce cere de la noi lupta pentru pace în stadiul ei actual.

Conștient că trebuie să stea de vorbă cu cei încredințați lui spre păstorie — în toate împrejurările potrivite — mai ales în problema păcii și a războiului, preotul păstor de suflete este chemat să fie tot mai conștient și mai activ luptător pentru pace. Cum? — Formîndu-se pe sine însuși cît și pe păstoriții săi în sensul unei *conștiințe a răspunderii mereu treze și active* față de mersul luptei pentru pace!...

C. Sirbu

Mamă

Mamă, te văd cu ochi de fîntînă adînci,
Te văd mereu prin desîș de ani ca atunci
Cînd copil, ca un nufăr, la sîn m-alintai
Și-mi puneai în priviri cer albastru de mai.

Mamă, perdele de liliac înflorit
Îți acopere chipul senin, fericit,
Chipul tău aplecat peste leagăn și pat
De la care am luat gînd și suflet curat.

Sub sprinceană de timp primăvara și-a-ntîns
O livadă de meri peste părul tău nîns
Dar anii duc zorile tale pe umeri
Și-n tot ce e bun în viață te numeri.

Preot Ștefan Tascianu

Sf. Ioan Damaschin

Cinstirea icoanelor

De multe ori neavînd înaintea patima Domnului, dar văzînd icoana răstîgnirii lui Hristos, ne aducem aminte de patima mîntuitoare și căzînd în genuchi ne închinăm. Nu ne închinăm materiei, ci celui ce este înfățișat în icoană, după cum nu ne închinăm materiei din care este făcută Evanghelia, nici materiei crucii, ci chipului crucii. Deci prin ce se deosebește crucea care are chipul Domnului de una care nu-l are? Tot astfel și cu privire la Maica Domnului. Cîntea dată ei se urcă spre cel întrupat din ea. Tot astfel și cu isprăvile sfinților bărbați, isprăvi, care ne îndeamnă spre bărbăție, spre rîvnă, spre imitarea virtuții lor și spre slava lui Dumnezeu. Căci după cum am spus, cîntea dată de cei împreună robi către cei buni este dovada dragostei față de stăpînul obștesc, și cîntea adusă icoanei se îndreaptă către cel înfățișat în icoană. Tradiția închinării la icoane este neșcrisă, după cum neșcrisă este și închinarea spre răsărit, închinarea la cruce și altele foarte multe asemenea acestora.

(Dogmatica, p. 283).

Culegere: D. Călugăr

Acțiuni pentru pace

(Continuare din pag. 1)

tătorii pentru pace catolici se bazează în acțiunea lor pe enciclica papii Ioan al XXIII-lea: „Pacem in terris”, pe care cercuri reacționare catolice au voit s-o treacă sub tăcere. Se arată astfel din nou că întru servirea păcii pot și trebuie să lucreze împreună creștini de diferite confesiuni din toată lumea. Membrii diferitelor Biserici și membrii diferitelor organizații pentru pace trebuie să-și unească forțele și acțiunile, ca lucrarea păcii să aibă rezultate și mai bune.

Ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii noastre sînt alături de popor și sprijină lupta pentru pace, dezarmare și progres.

Prin acțiunea unită a sutelor de milioane de partizani ai păcii din toată lumea, pacea va birui!

T. R.

Arta bisericească în timpul lui Ștefan cel Mare

Epoca lui Ștefan cel Mare a fost o epocă de înflorire a culturii și artelor. Ea este socotită drept cea mai importantă perioadă în formarea și desăvârșirea unei arte și a unui stil moldovenesc original.

Meșterii din vremea lui Ștefan cel Mare au creat o arhitectură proprie, foarte însemnată, cu calități deosebite, prin tehnica construcțiilor, prin originalitatea formelor, prin elementele decorative și printr-o bogată și foarte atrăgătoare policromie, o sinteză nouă a tradițiilor locale cu fondul artistic creat anterior pe pământul Moldovei, și cu unele înriuriri noi venite din afară. Și chiar dacă aceste monumente care înfloresc pe pământul Moldovei sînt uneori modeste ca dimensiuni, sînt totuși potrivite cu necesitățile vremii de atunci și de o valoare artistică universală.

Printre activitățile lui Ștefan cel Mare una dintre cele mai de seamă este și aceea de ctitor bisericesc. Căci zice cronicarul Gr. Ureche: „Domnit-a Ștefan Vodă 47 ani, 2 luni și 3 săptămîni și a zidit 44 mănăstiri și biserici”.

Nu ne putem ocupa aici cu descrierea tuturor bisericilor și mănăstirilor zidite de Ștefan cel Mare, deoarece ar necesita un spațiu prea lung. Precizăm numai că din punct de vedere al planului și al boltilor avem două tipuri de biserici: unele cu plan dreptunghiular, cu o absidă circulară în interior și poligonală în exterior. Acest fel de biserici sînt acoperite cu bolti semicilindrice. Prin dimensiunile lor, prin planul și sistemul de boltire, ca și prin forma acoperișului, bisericile din acest grup sînt asemănătoare cu bisericile de lemn din Maramureș. Dintre acestea amintim: biserica din Bălinești, Arbore, Pătrăuți, Borzești și Sf. Ioan din Piatra.

Al doilea grup îl formează bisericile cu plan treflat și cu un bogat decor de discuri din ceramică. Caracterele principale ale acestui grup de biserici sînt: Planul treflat cu o absidă mare în partea de est și două abside mai mici laterale. Naosul în formă dreptunghiulară este încununat cu o turlă. Tot o caracteristică a acestor monumente este și sistemul de boltire, boltile moldovenești, care constau în așezarea cupolei pe un sistem de arcuri suprapuse. Acest sistem de boltire îl aflăm la foarte multe dintre bisericile lui Ștefan cel Mare, uneori însă cu forme mai complicate care apar mai tîrziu. Dintre bisericile din acest grup putem aminti: biserica din Pătrăuți, Voroneț, Hirlău, Mănăstirea Neamțu, Dorohoi, Popăuți, Botoșani etc.

Dar epoca lui Ștefan cel Mare nu se caracterizează numai prin realizări valoroase din punct de vedere arhitectonic ci și prin realizări valoroase din punct de vedere pictural și sculptural. Ne-au rămas însă puține monumente de pictură de la Ștefan cel Mare. Cele mai însemnate sînt: biserica Sf. Gheorghe din Hirlău, Sf. Nicolae din Pătrăuți, biserica din Botoșani, mănăstirea Voroneț, biserica din Bălinești, Sf. Nicolae din Dorohoi, etc., în care putem recunoaște un program iconografic și o concepție simplă și precisă. Alegerea și distribuția scenelor se încadrează formelor diferitelor bolti, pe pereți avem întotdeauna două sau trei rînduri deosebite: un briu constituit din medalioane, o friză și teoria de sfinți.

În pictura moldovenească din epoca lui Ștefan cel Mare și de mai tîrziu putem recunoaște tradiții ale picturii bizantine și influențe apuse transmise fie prin Polonia, fie prin legăturile directe cu Veneția. Pictura aceasta însă e expresia unei școli de pictură moldovenească, cu unele particularități stilistice și iconografice bine definite și specifice care vor rămîne în iconografia moldovenească pînă aproape de timpurile noastre. Pictura bisericilor din Lujeni, Dolhești Mari, Sf. Cruce din Pătrăuți, Sf. Procopie din

Milișăuți ne dovedește că programul iconografic al picturii bisericești din timpul lui Ștefan cel Mare apare definitiv fixat. Pictura bisericii mănăstirii Voroneț, a bisericii Sf. Gheorghe din Hirlău, care se repetă la biserica Sf. Nicolae din Popăuți-Botoșani și Sf. Nicolae domnesc din Dorohoi, nu aduce modificări esențiale în programul iconografic ci numai o îmbogățire a ciclurilor reprezentate. De o valoare excepțională din punct de vedere pictural este friza care reprezintă ciclul Patimilor Mîntuitorului la biserica Sf. Nicolae din Dorohoi.

Alături de pictură a înflorit în epoca lui Ștefan cel Mare și sculptura, mai ales a chenarelor ușilor și ferestrelor și decorația zidurilor exterioare. Tot acum cunosc o mare dezvoltare artele decorative, broderia, miniatura, lucrarea metalelor prețioase ca și ceramica decorativă pentru înfrumusețarea mai ales a bisericilor.

Putem spune deci că domnia lui Ștefan cel Mare nu este numai timpul cînd se fixează definitiv stilul moldovenesc, ci este și epoca în care se clădește mai mult, mai trainic și mai frumos din întreaga istorie a Moldovei. În acest efort de realizări artistice rolul personalității lui Ștefan cel Mare este covârșitor. Activitatea de ctitor bisericesc rămîne una din trăsăturile esențiale ale marelui voievod, care era după cum îl caracterizează arhimandritul Vartolomei Măzărăanul, fost stareț al mănăstirii Putna, „drept fiu al patriei, bun domn și apărător creștin prin fapte s-a arătat. Pe țară o a ușurat, obiceiuri bune a întărit și pravoslavia a păzit”.

Al. Moisiu

Recunoașterea păcatelor

„Să nu abați, Doamne, inima mea spre cuvinte de vicleșug, ca să-mi dezvinovățesc păcatele mele”.

(Ps. 140, 4).

Cînd fiul rătăcit, a recunoscut păcatul neascultării de tatăl său, a început a se căi și s-a hotărît să se întoarcă acasă, să-și mărturisească vinovăția și să-și ceară iertare. Cu inima îndurerată, fiul se întoarce la tatăl său, își mărturisește păcatul, iar tatăl îl iartă cu bucurie. Observăm că în această pildă se arată toate treptele pocăinței, pe care trebuie să le urce credinciosul, pentru a dobîndi iertarea păcatelor.

Prima treaptă a pocăinței este recunoașterea păcatelor. Este de altfel unul dintre cei mai importanți pași spre mîntuire și cine a făcut acest mare pas, merge de cele mai multe ori mai departe și-și ajunge ținta mîntuirii. Așa s-a întîmplat cu fiul rătăcit. De îndată ce și-a recunoscut păcatul, această recunoaștere l-a dus la mărturisire și la căința față de păcat. Așa s-a întîmplat și cu David. Întîi și-a recunoscut păcatul: „Fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea” (Ps. 50). Pentru ca apoi să mărturisească și față de cine a făcut păcatul: „Ție unuia am greșit și ce este rău înaintea ta am făcut”. Și imediat să-și arate încrederea în Dumnezeu, că-l va curăți de păcat: „Spăla-mă-vei și mai virtos decît zăpada mă voi albi” și prin aceasta să fie curat la inimă și cu duh înnoit (vers 12). Această înnoire, odată făcută se va arăta prin faptele bune de îndreptare a semenului (vers 15). Observăm că greul a fost recunoașterea păcatului — căci celelalte trepte au fost parcurse mai ușor și parcă s-au chemat una pe alta. De fapt scopul profetului Natan prin pilda ce i-o spune lui David (II Sam. 12, 1—5), a fost tocmai aceasta, ca David să-și recunoască păcatul. Aceasta pentru că recunoașterea păcatului, odată făcută, este prin ea însăși un îndemn la pocăință, căci în momentul acela, conștiința care

se vrea curată, îl îndeamnă pe cel ce a greșit să se curețe de acel păcat, pentru a fi iarăși curată, deci îl îndeamnă să urce și celelalte trepte ale pocăinței, cum văzurăm mai sus. Este același lucru pe care îl face acela care privindu-se în oglindă și observînd o pată pe față sau pe haine, caută să o curețe. Dacă n-o vede, n-o „recunoaște”, nici n-o curăță, fiindcă nu-și dă seama că o are.

Sînt cazuri însă, cînd creștinul nu-și recunoaște păcatele, nu recunoaște că haina botuzului e pătată. Și ce e mai curios, e că face sforțări să se convingă că e nevinovat, încercînd să facă și mai multe sforțări ca să convingă și pe alții că e nevinovat. Pentru aceasta ori neagă păcatul, ori caută desvinovățiri în fața conștiinței, a lui Dumnezeu și a oamenilor. Dăm cîteva cazuri de acestea.

Așa a fost cazul lui Cain. După ucidere, întrebă fiind unde e fratele său, el în loc să-și recunoască păcatul, răspunde: „Nu știu, au nu cumva păzitorul fratelui meu sînt eu?” (Fac. 4, 9)), vrînd să spună, prin aceste cuvinte, că el nu știa nimic și că chiar dacă Abel este mort, el nu e vinovat cu nimic. Pentru aceasta el se servește de o minciună, „nu știu” și de o vicleanie „nu cumva păzitorul fratelui meu sînt eu?”.

În istoria Susanei, cei doi bătrîni, care au căutat să păcătuiască cu Susana, se desvinovățesc de păcatul lor, învinovățînd-o pe aceasta de păcatul pe care voiau să-l săvîrșescă ei și condamnînd-o la moarte. Deci desvinovățindu-se pe ei, mint, învinovățesc, viclenesc.

Pilat, deși știa și era convins că Mîntuitorul e nevinovat, îl condamnă totuși la moarte, dar se dezvinovățeste, se spală pe mîini că este nevinovat de moartea lui: „Nevinovat sînt eu de sîngele acestui drept” (Mt. 27, 24).

Dar nu numai cînd călcăm o poruncă, căutăm desvinovățiri, ci și cînd sîntem chemați să facem o faptă bună, sau cînd avem ocazia să o facem și n-o facem, (căci „cine știe să facă ce e bine și nu face, păcat are” — Iacob 4, 17), nu recunoaștem că prin aceasta păcătuiam și căutăm să ne dezvinovățim. Evanghelia nu ne spune cum s-au simțit preotul și levitul cînd au trecut indiferenți pe lîngă omul aproape mort, din pilda samaritanului milostiv, dar desigur că ei în gîndul lor au căutat motive, desvinovățiri, prin care să argumenteze că nu erau obligați să ajute pe nenorocit, adică căutau să se desvinovățesc de păcatul ce-l făcuseră în a nu ajuta pe omul căzut în nenorocire.

De ce aceste desvinovățiri, de ce aceste vicleanii sau chiar minciuni? Se știe că Dumnezeu voiește ca toți să se mîntuiască (I Tim. 2, 4). Dar pentru că fiecare e supus păcatului în timpul vieții, ca să se poată mîntui, pe lîngă credință, nădejde, dragoste, creștinul trebuie să se pocăiască de păcatele făcute. Dar pentru ca să se pocăiască trebuie să se recunoască de greșit, de păcătos. Fără recunoaștere, care este începutul pocăinței, nu există pocăință. Dar recunoașterii îi premerge smerenia de a-ți recunoaște păcatul. Aici e greul, căci recunoașterea păcatelor prin smerenie n-o poate face cel ce e lipsit de smerenie, căci mîndria nu-l lasă să le recunoască. De multe ori, fiecare din amor propriu ar dori să se știe că e mai ceva decît oricare din semenii săi și atunci, dacă nu poate nega păcatul, caută ca prin cuvinte de vicleșug să se desvinovățescă — adică pentru fiecare păcat caută să găsească porțița de ieșire — desvinovățire. Acum înțelegem de ce profetul Natan, pentru a-l face pe David să-și recunoască păcatul, nu i-a spus direct păcatul său, ceea ce i-ar fi provocat mîndria, l-ar fi ambiționat și nu și-ar fi recunoscut păcatul, ci a trebuit să-i spună acea pildă, care-l ilustra atît de bine păcatul, încît acesta n-a mai avut nici un cuvînt de desvinovățire și a înțeles cît este de mare păcatul pe care l-a săvîrșit (II Sam. 12, 7 și 13).

(Continuare în pag. 4)

Ingerul nostru păzitor

„Adevăr vă spun: Ingerii din ceruri văd pururea fața Tatălui meu, care este în ceruri”. (Mt. 18, 10).

Invățătura Bisericii noastre ne spune că ingerii au o prezență ocrotitoare asupra vieții noastre, o misiune binefăcătoare de călăuzire pe drumul binelui. Istoria Legământului lui Dumnezeu cu oamenii ne arată că ingerii au îndeplinit de multe ori misiuni cerești.

În Vechiul Testament se face amintire de Heruvimi, care stau cu sabia de foc la poarta raiului pământesc, de ingerul care însoțește pe Agar în pustie, de ingerul care oprește brațul lui Avram, care vrea să-și jertfească fiul, de ingerul care conduce pe Israeliteni spre pământul făgăduinței, de ingerul care ajută pe Iudit, ingerul din cuptorul de foc, care apăra pe Azaria și soții săi să nu fie arși și de atâtea alte misiuni ale ingerilor pînă la ingerul de la scaldătoarea Vitezdei, care „tulbura apa din vreme în vreme și cel ce intra întii după tulburarea apei se făcea sănătos, ori de ce boală era cuprins” (Ioan 5, 4).

Ingerii au îndeplinit voia lui Dumnezeu, vestind patriarhilor, lui Moisi și proorocilor, poruncile lui Dumnezeu, pentru călăuzirea popoului pe căile dreptății.

În Legea Nouă se arată și mai mult misiunea ingerilor. Arhanghelul Gavriil vestește lui Za-

haria nașterea lui Ioan Botezătorul, apoi Fecioarei Maria nașterea lui Iisus. Un inger vestește păstorilor nașterea Mîntuitorului, în timp ce corul ingerilor arăta întreg scopul acestui eveniment divin: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace și între oameni bună învoire”.

Un inger vestește lui Iosif să fugă în Egipt cu pruncul Iisus și tot un inger îl îndeamnă să se întoarcă în Nazaret, după moartea lui Irod. În Grădina Ghetsimani un inger mîngie și întărește pe Fiul Omului. Ingerii sînt cei dinții care vestesc Invierea. Mîntuitorul a spus că ingerii vor vesti Ziua cea Mare a dreptei Judecări.

Sf. Apostol Pavel explică în chip deplin lucrarea ingerilor în legătura dintre credincioși și Dumnezeu. „Nu sînt oare ingerii duhuri slujitoare, trimiși ca să slujească, pentru cei ce vor fi moștenitorii mîntuirii?” (Evrei 1, 14). Ca niște călători care căutăm Patria cerească, sîntem călăuziți și păziți de ingeri, ca de niște frați care trăiesc în deplinătatea bunătăților veșnice. Ca să nu pierdem mîntuirea, dobîndită prin jertfa Domnului nostru Iisus Hristos, ingerii lui Dumnezeu ne apăra și ne călăuzesc asemenea unor miini nevăzute cerești.

După cuvîntul Scripturii și învățătura Bisericii, ingerii îndeplinesc nu numai o slujbă generală de ocrotire a credincioșilor, sînt adică nu numai manifestări ai unei providențe divine generale, ci ei acordă un ajutor special fiecărui suflet. Fiecare dintre noi are ingerul său păzitor. Biserica ne învață că toate sufletele sînt sub grija ingerilor păzitori. „Dumnezeu a dat ingerilor Săi o slujbă pentru voi, aceea de a vă păzi în toate căile”, spune Psalmistul (Psalm 90, 11).

Această credință în grija ingerului păzitor era foarte scumpă primilor creștini. Sf. Ap. Petru era închis. Acolo, fiind păzit cu strășnicie, aștepta judecata și osînda din partea lui Irod. În acest timp creștinii se rugau pentru apostoli. În noaptea înaintea judecării, un inger, de bună seamă ingerul păzitor al apostolului, îl trezi, îl desprinse din lanțuri, îl scoase din închisoare, ale cărei porți se deschideau singure. Apoi ingerul a dispărut (Fapte 12, 7 urm.). În actele martirilor se arată cît de puternică era în acel timp credința în ocrotirea și călăuzirea vieții de ingerul păzitor. În vremea Părinților Bisericii, această credință era generală, după cum mărturiseste Sf. Vasile cel Mare.

Dar această credință în călăuzirea și apărarea vieții noastre de către ingeri a venit pînă în zilele noastre. Noi ne rugăm în fiecare zi ingerului păzitor să fie cu noi, să ne învețe a face binele, să ne ferească de rău.

Credința în ingerul păzitor o mărturisim și în rugăciunile Bisericii, în chip deosebit în Sf. Liturghie. Aici, noi preamărim pe Dumnezeu cu ingerii, cîntînd cu ei: „Sfînt, sfînt, sfînt e Domnul Sabaoth, plin este cerul și pămîntul de mărirea Lui”...

„O, daruri minunate ale lui Hristos, zice Sf. Ioan Gură de Aur. În înălțimi, legiunile ingerilor cîntă imnul de mărire; pe pămînt, în biserică, de asemenea, creștinii strînși în coruri, cîntă după pilda lor același imn. Sus Serafimii fac să se audă întreită cîntare. Pe pămînt, mulțimea creștinilor trimite spre cer aceleași laude. Cerul și pămîntul se unesc laolaltă în sărbătoare: mulțumiri, bucurie, totul este comun. Acest imn pe care nemîngiata bunătate a lui Dumnezeu ni-l îngăduie slăbiciunii noastre, l-a compus Duhul Sfînt”. (De oratione, cartea III, citat P. Vintilescu: Două imne îngerești în Liturghie, p. 55—56).

De voim să știm mai amănunțit care este lu-

crarea ingerului păzitor, să ne aducem aminte de istoria lui Tovie, însoțit în călătoria lui de ingerul Rafael. Acest trimis al lui Dumnezeu i-a dat lui Tovie statul bun, l-a călăuzit pe drum, l-a ferit de primejdie cînd a trecut apa, l-a ajutat să ducă la bun sfîrșit misiunea dată de tatăl său, i-a arătat mijlocul prin care a tămăduit pe tatăl său orb. În sfîrșit, l-a întors sănătos în casa părintească.

Ajutoarele pe care Rafael le-a dat lui Tovie sînt aceleași pe care ni le poate da ingerul nostru păzitor, dacă îl chemăm într-ajutor. Ajutorul lui rămîne pentru noi acum o taină, nu ne dăm seama în fiecare moment de el, dar după cum Rafael necunoscut de Tovie în timpul călătoriei, cînd s-a întors în casa bătrînului Tovie, a făcut cunoscută „lucrarea lui Dumnezeu” prin el, tot așa și noi, cînd vom ajunge mai tîrziu în Casa Tatălui ceresc, ingerul nostru păzitor, însoțitorul bun și scump al călătoriei noastre în lume, ne va descoperi tot ceea ce a făcut pentru noi: de cite accidente ne-a scăpat viața noastră trupească, cite idei sănătoase și înțelepte ne-a inspirat, cite hotărîri fericite ne-a îndemnat să luăm, cite ispite de la cel rău ne-a ajutat să biruim și cît ajutor zilnic ne-a dat.

Atunci ne vom încredința de cuvintele Psalmistului care zice: „Ingerii Lui vă vor întinde mîinile și piciorul vostru nu se va lovi de piatră” (Psalm 90).

Tot ceea ce facem bine, rugăciunile, milosteniile și toate faptele izvorite din dragoste de oameni, sînt înfățișate înaintea lui Dumnezeu de ingerul nostru păzitor, așa precum i-a spus ingerul Rafael bătrînului Tovie: „Rugăciunile voastre cu lacrimi și îngroparea morților cu prețul atîtor sacrificii eu le-am înfățișat înaintea Domnului” (Tovie 12, 12).

Iar mai la urmă, cînd vom încheia călătoria noastră aici pe pămînt, ingerul nostru păzitor va duce sufletul nostru înaintea lui Dumnezeu ca să dea răspuns bun, așa după cum ne-a încredințat însuși Mîntuitorul, prin pilda săracului Lazăr: „Săracul a murit și a fost dus de ingerii în sinul lui Avraam” (Luca 16, 22).

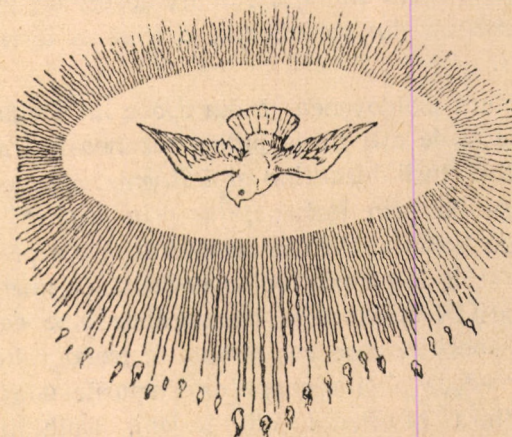
Iată cît de necesară și binefăcătoare este lucrarea ingerului păzitor în viața noastră. De aceea Biserica ne învață să cerem lui Dumnezeu: „inger de pace, credincios, îndreptător, păzitor sufletelor și trupurilor noastre”.

Cunoscînd lucrarea ingerului păzitor pentru mîntuirea noastră, vom înțelege cît de mult trebuie să mulțumim lui Dumnezeu pentru această purtare de grijă, prin trimiterea ingerilor Săi și cît de recunoscători se cuvine să fim acestor solii ai Cerului.

Tinărul Tovie, ajuns acasă, i-a zis ingerului Rafael: „Ce răsplată să-ți dăm pentru tot binele ce ni l-ai făcut?”. Ei voiau să-i ofere jumătate din averea lor, dar ingerul s-a făcut nevăzut.

Și noi se cuvine să fim conștienți de ajutorul ingerului nostru păzitor, care este pururea cu noi. Să împlinim voia lui Dumnezeu, după sfatul bun al ingerului păzitor. Gîndurile noastre, sentimentele noastre, hotărîrile și faptele noastre să fie mereu călăuzite de sfatul ingerului păzitor și să înlesnim, prin purtarea noastră, ocrotirea lui asupra vieții noastre.

Părintele Vasile

Recunoașterea păcatelor

(Urmare din pag. 3)

Dar nerecunoașterea păcatului, este și un păcat în plus, pe lângă păcatul care nu e recunoscut, iar cuvintele de desvinovățire care se aduc sînt alte păcate pe lângă cel făcut. Și ce este mai rău, este faptul că această desvinovățire te împiedică de a te îndrepta. Pentru că dacă pînă la un moment dat îți cauți desvinovățire prin vicleșug că n-ai păcătuit, crezînd să înșeli pe Dumnezeu și pe semenii, mai tîrziu, datorită desvinovățirilor dese nu mai ești în stare să faci deosebire între bine și rău, te înșeli pe tine și atunci cu greu te mai poți îndrepta. Și aceasta, deoarece ai ajuns în situația de a te crede așa de desăvîrșit, așa de curat, încît îți se pare că faci numai bine și nu greșești. Și o altă urmare: de acolo de sus de unde îți se pare că ești vei vedea și critica toate greșalele semenilor tăi, îi vei defăima și-i vei vorbi de rău. Unor astfel de oameni, care nu-și mai văd, nu-și mai recunosc păcatele lor, dar le văd pe ale altora mai mari decît sînt, le spune Mîntuitorul: „De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău și de birna din ochiul tău nu-ți dai seama? Fățarnice, scoate mai întii birna din ochiul tău și atunci vei vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău” (Mt. 7, 3 și 5).

Acum înțelegem de ce Psalmistul, care cunoștea bine urmările acestui păcat din experiența ce-o avusese în viață, se ruga lui Dumnezeu: „Să nu abați Doamne inima mea spre cuvinte de vicleșug, ca să-mi desvinovățesc păcatele mele” (Ps. 140, 4). Căci recunoscîndu-ți păcatul, precum și gravitatea lui, vei căuta să te ferești de el.

Să recunoaștem deci orice păcat săvîrșit, fără a-i mai căuta desvinovățire, să analizăm cauzele, care au contribuit la săvîrșirea lui și pocăindu-ne de el, nu numai să ne ferim de a-l repeta, dar să ferim și pe alții de a greși, arătîndu-le gravitatea și urmările păcatului: „Invăța-voi pe cei fărădelege căile tale” (Ps. 50, 15). Iată pentru ce rugăciunea lui Efrem Sirul cu care ne rugăm și noi se termină: „Așa, Doamne Impărate, dăruiește-mi mie să văd greșalele mele și să nu osîndesc pe fratele meu, că binecuvîntat ești în vecii vecilor”. Amin.

Pr. Ioan Graure